

korosztályi kézikönyv
vándoroknak

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kézikönyv írásában részt vett:

dr. Constantinovits Miklós csst. (46.)
Constantinovits Milán csst. (46.)
dr. Csobolyó Eszter cst. (724.)
Matits Kornél csst. (46.)
Németh-Nagy Melinda cst. (412.)
Solymosi Balázs cst. (205.)
Vargáné dr. Balogh Orsolya csst. (25.)

További munkatársak:

dr. Grynaeus András cst. (205.)
Molnár Nikolett csst. (412.)

Felelős szerkesztő:

Solymosi Balázs cst. (205.) első kiadás
Hegyi Armand csst. (105.) második kiadás

Olvasószerkesztő:

Constantinovits Milán csst (46.) első kiadás
Németh-Nagy Melinda cst. (412.) második kiadás
Réder Kristóf csst. (148.) második kiadás

Második kiadást szerkesztette:

Németh-Nagy Melinda cst. (412.)

A második kiadás készült a Magyar Cserkészszövetség
EFOP-1.3.6-17-2017-00001 azonosítószámú
Imre herceg terv - közelebb egymáshoz című projektjének a keretében.

Második, javított kiadás. Budapest, 2021.

Grafika: Huszár Márton

ISBN 978-963-8305-28-2

Ez a könyv válogatást ad azokból az ismeretekből, témakörökből, amiket a legfontosabbnak vagy legérdekesebbnek találunk a korosztályodra vonatkozó próba-rendszerben. A teljes próbaanyag nehezen is férne bele egy könyvbe, ezt nem is tűzhattük célul. Ez a kiadvány kiegészíti azt, amit az ős- és rajgyűléseken elsajátítottok, az ott kapott anyagokkal, ismeretekkel együtt használható. Igyekeztünk a témaköröket a megértést segítő illusztrációkkal kiegészíteni, hogy használható, könnyen áttekinthető összefoglalót nyújthassunk át neked.

Ha bármilyen észrevételed van, kérlek, jelezd nekünk **(ovt@cserkesz.hu)**! Akár csak egy elütés, akár bővítési igény. Ez az anyag a mindenkori magyar vándor kézikönyve kíván lenni, állandóan megújulva, frissítve.

Korosztályi Kézikönyv VÁNDOROKNAK

A vándor korosztály próbarendszeréből az alábbi témaköröket találod a könyvben:

I. Isten és ember

1.1. Személyes feladatok

- 1. Vallási ismeretek
Imaformák

II. Ember és ember

2.1.1. Társadalmi ismeretek

- 9. Politikai ismeretek
 - Az állam és kormányformák
 - Az Alaptörvény
 - Az Alaptörvényből eredő jogaid és kötelességeid

2.1.3. Európaiság

4. Európa

Az európai hatáskörű szervek

Magyarország európai történelmi jelentősége

Az Európai Unió helye a világban

Jelenlegi helyünk Európában, a világban

2.2.4. Egészségügy

5. Egészséges életmód

Magyarország egészségügyi helyzete

(intézmények, szolgáltatások,
biztosítások, jogok)

Világjáró Öv

A Világjáró Öv

Korosztályi Kézikönyv VÁNDOROKNAK

A tulajdonos adatai

E könyv tulajdonosa:

.....
.....

Őrse:

.....
.....

Őrsvezetője:

.....
.....

Raja:

.....
.....

Rajparancsnoka:

.....
.....

Csapata:

.....
.....

Csapatparancsnoka:

.....
.....

Kedves Vándor Cserkésztestvérem!

Új élet kezdődik számodra mostantól a cserkészetben. Ha az egyik oldalról nézem, a teljes szabadság, ha a másiktól, akkor hatalmas felelősség. Két út, két lehetőség áll előtted: a vándorra válás vagy a „hobbicserkészet”.

A kósza korod véget ért, és a „kószálásokból” egyre nagyobb portyákat tevők felismerik a helyes irányt, a „boldogulás ösvényét”. Ebbe az irányba haladsz tovább vándorként, de immáron teljesen önállóan és saját tempódban. Az utadat magad határozod meg, csak a cél adott. Amit csinálsz rajtad áll, hogy hasznodra válik-e, de ehhez minden lehetőséged megvan.

A csapatodtól tanácsokat, ötleteket kaphatsz.

Az eddig elsajátított tudás, és megélt értékek révén, egyre szilárdabb értékrenddel rendelkező, felelősségteljes állampolgárrá válsz: megtanulsz a közösségért élni. Szabadabb, kevés kötöttséget tartalmazó közösségi életed kezdetét azért erre az időszakra időzítettük, mert figyelembe vettük az érettségi, a felvételi és egyéb, ebben a korban nehézséget és kihívást jelentő, sok időt lekötő kötelességeidet, és nem akarjuk, hogy választásra kényszerülj, szembekerülj lelkiismeretteddel vagy családdal.

Míg a cserkészek keveset tudnak a próbarendszeréről, addig te, vándor cserkészként már elég felnőtt vagy ahhoz, hogy útmutatóval a kezeden önálló munkát tudj végezni. A tudásanyag megszerzése egyéni feladatod, de ennek sok módszere lehetséges.

Nem az elszigetelődés a cél, hanem egyénileg kell képezned magad. A programokat és a képzési lehetőségeket nem a régi formában biztosítja a vezető, hanem ajánlatai útján van módod az önképzésre.

A szürke nyakkendő megszerzésében új, hogy az egész éves munkáddal érdemled ki. Ahogyan az életben sem csak a reflektorfényben kell jól teljesíteni.

Az egyes szintek jelvényeit mindig megkapod, ha vállalod, hogy újabb egy évig ezeket a tudásanyagokat magadban felhalmozva élsz. Neked az éves munkáért jár a jelvény.

Egyik része a vándoréletnek az ismeretszerzést és a hasznos állampolgárrá válásodat szolgálja.

A másik része a tapasztalatszerzésre és a világlátásra ösztönöz, hogy a világ közvetlen megtapasztalásával szerezz benyomásokat és élményeket.

Ezért kap itt helyet a Világjáró Öv rendszere is.

Ha nem vállalod ezt a kemény(ebb) utat valamilyen okból (érettségi, felsőfokú tanulmányok, magánélet stb.), vagy nem az adott évben vállalod, akkor is részt vehetsz a nagyobbaknak szervezett programokon (táncházak, teaház stb.).

Kivéve a kizárólag vándoroknak szervezett eseményeket, mint pl. nyári vándor-tábor. Ha nyáron együtt akarsz elmenni valahová a kihívást egyelőre nem teljesítő társaiddal, akkor ehhez a csapattól minden segítséget megkapsz (felszerelés, ötletek, információ stb.), a minél nagyobb siker érdekében. Ám ha valamikor úgy gondolsz, hogy megpróbálsz, tudod vállalni a „vándoréletem”, akkor bármikor nekikezdhetsz.

Ez a könyv, egy válogatás a tudásanyagból, amit ebben a négy évben megtanulsz. Sokkal több mindenről lesz szó a cserkészletedben! Az élményeket, a megtanult viselkedéseket, a cserkészies magatartást leírni nehéz, de a szíved mélyén érzed, az eszeddel tudod.

Jó munkát, vándorok! Jó vándorlást!

Balu

Solymosi Balázs cst. (205.)
országos vezetőtiszte
(2006-2015)

Személyes feladatok

Személyes feladatok

Imaformák

Az imádságokat több szempont szerint lehet csoportosítani. Az általánosan ismert három fő csoport: a gondolatbeli, szóbeli és cselekedetekben megnyilvánuló imádság.

1. Az imádkozás módja szerint:

Imádkozhatunk szóval, gondolattal, érzelmeink, belső küzdelmeink, munkánk, önmagunk följajánlásával. A szóval végzett (halkan, hangosan vagy énekelve) imádság a szóbeli imádság; ennek pár szavas formája a rövid imádság. A gondolattal, szándékkal, akarattal, a bűnbánat vagy a szeretet érzületével végzett imádság a benső vagy elmélkedő imádság. Ennek elmélyültebb változata a természetes vagy természetfölötti szemlélődés.

Példák: Szóbeli imádságra egyaránt példa lehet a kötött szóbeli ima (Miatyánk, étkezések előtti és utáni imádságok stb.) vagy pedig a saját szavainkkal elmondott ima (nap végi hálaadás, amikor végiggondolom, mivel ajándékozott meg a Jóisten) vagy ennek rövid változata („Uram, add, hogy...”; „Hálát adok Uram, azért, hogy...”).

A szemlélődő imádkozás lényege az az állapot, amikor magunkról próbálunk minél inkább elfelejtkezni és Istent keresni. Kizárjuk a világ eseményeit gondolkodásunkból. Elmélkedő imádságnál éppúgy, mint a szemlélődő imádságnál, nagyon fontos a hely és az idő. Rá kell szánni az időt erre az imaformára, rohanva nem lehet végezni, s szükséges az elmélyüléshez a nyugodt helyszín is.

2. Tartalom/cél szerint:

Tartalma, illetve célja szerint létezik hálaadó, dicsőítő, engesztelő és kérő imádság.

Az Egyház szinte min-den cselekményét hálaadással fejezi be, de sok esetben azzal is kezdi.

A dicsőítő imádság Isten dicsőségének elismerése és hirdetése azzal a szándékkal, hogy minden teremtmény ismerje és szeresse Őt.

A szentmise állandó dicsőítő imádsága a Glória, Dicsőség a magasságban Istennek. A zsoltárok végén imádkozzuk az úgynevezett kis doxológiát (Dicsőség az Atyának és a Fiúnak...). Dicsőítő imádságot a saját szavainkkal is mondhatunk.

Az engesztelő imádság célja a sértés jóvátétele, a bűnbánat kifejezése.

A kérő imádság az üdvösség szempontjából fontos lelki és anyagi javak elnyerésére irányul. Liturgikus formája az oratio.

Olykor az eskühöz hasonló hivatkozással szólal meg (pl. a litániában: „születésed által, ... haláloed és mennybemened által, ... ments meg, Uram minket!”)

A protestáns istentisztelet elején hálaadó, dicsőítő, bűnvalló imádság, az istentisztelet végén pedig a Szentlélek jelenlétét kérő imádság hangzik el. Az istentisztelet végén pedig közbenjáró imádság hangzik el, az élet sokfajta területét érintően.

Mindkét imádságot a lelkész kötetlenül, a lelkéből mondja.

Minden protestáns szabad-imádság Krisztus áldozatára, Krisztus érdemére hivatkozik és ezzel zárul.

3. Jellege szerint:

- a) **Liturgikus imádság:** az Egyház hivatalos, közösségben végzett, nyilvános imádsága: elsősorban a szentmise és a zsoltosma. A liturgikus imádságok gazdag gyűjteménye a szentségek kiszolgáltatásával kapcsolatos. A protestáns istentiszteleteken és a szentségek kiszolgáltatásánál

mindig elhangzanak kötetlen imádságok
és mindig elhangzik a Miatyánk is.

b) Magánimádság a liturgián kívül végzett imádság.

Lehet végezni egyedül vagy közösségben.

A közösségben végzett magán
imádságok: litánia, rózsafüzér,
keresztút. Különleges csoportja
az archaikus népi imádságok.
A protestáns kisközösségi
kötetlen összejövetelek,
bibliaórák, csendes-percek,
imaórák az imádságoknak
jeles alkalmai.

Felhasznált irodalom:

Magyar Katolikus Lexikon. <http://lexikon.katolikus.hu/l/imádság.html>

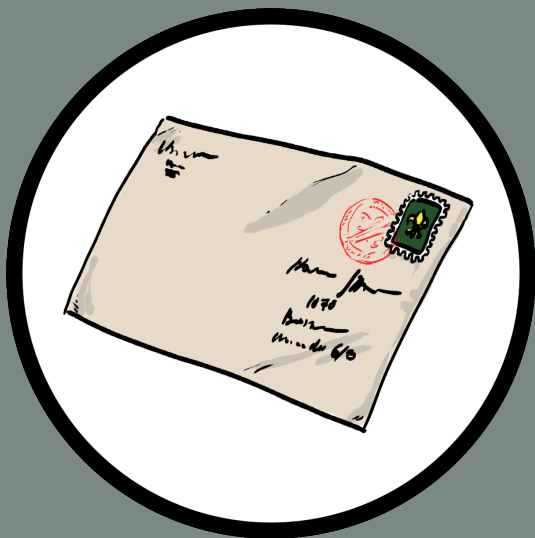
[Letöltés ideje: 2015. április 24.]

Társadalmi ismeretek

Társadalmi ismeretek

Az állam- és kormányformák

Az alábbiakban összefoglaljuk, amit a vonatkozó szakirodalomban a legfőbb állam- és kormányformákról olvashatunk.

Az **államforma** arra a kérdésre ad választ, hogy milyen az államfő legitimációja¹, a felhatalmazás honnan ered. Ennek két alaptípusa ismert: a **történelmi** legitimáció (lásd például: trónöröklés), valamint a **választással** szerzett legitimáció.

E választóvonal mentén kétféle államforma különül el egymástól. E két alaptípus a **monarchia**, illetve a **köztársaság**. Kukorelli István a következőképp határozza meg a kettő államforma különbségét:

„Ha az állam élén egy nép által választott személy (ritkábban testület) áll, aki államfői hatalmát az alkotmányban meghatározott ideig gyakorolja, köztársaságról beszélünk. Ha [azonban] államfői tisztséget egy személy tölti be, (aki lehet király, császár, herceg, szultán, emír, sejk stb.), továbbá a monarchia hatalmát a történelmi legitimáció útján szerzi, és haláláig vagy lemondásáig gyakorolja, monarchiáról van szó.”²

¹ Kukorelli István: Állam- és kormányformák (<http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/eloadasvazlat.pdf>)

² Kukorelli István: Állam- és kormányformák (<http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/eloadasvazlat.pdf>)

A **kormányforma** mondja meg, hogy a hatalommegosztás során létrejövő hatalmi ágaknak – törvényhozás, végrehajtás, igazságszolgáltatás – milyen a szerkezete, és az egymáshoz való viszonya. Azaz a hatalommegosztást írja le. A kormányforma és az államforma együtt alkotják az államszerkezetet.³

A kormányformák: **prezidenciális, félprezidenciális, parlamentáris, kollegiális kormányformák.**

Ide szokás sorolni továbbá az alkotmányos monarchiát és a szocialista típusú államberendezkedést is.

Az alábbiakban csupán a legfontosabb kormányformákat tekintjük át:

Prezidenciális kormányforma (példa: USA) esetén az elnök a végrehajtó hatalom feje, akit közvetlenül választanak. A kormány nem a parlamentnek, hanem az elnöknek felelős.

A félprezidenciális kormányforma (példa: Franciaország) esetén a köztársasági elnök erős jogosítványokkal rendelkezik. Az elnököt közvetlenül választják.

A kormány az elnöknek és a parlamentnek is felelős.

Parlamentáris kormányforma (példa: Magyarország) esetén a kormány a végrehajtó hatalom feje, aki a parlamentnek felelős. A köztársasági elnöknek jelentős jogkörei nincsenek, funkciója nagyrészt protokolláris.

A parlamentáris kormányforma két alfajtája a parlamentáris monarchia (államfő a király), valamint a parlamentáris köztársaság (választott államfő).

³ Wikipédia (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Korm%C3%A1nyforma>)

A kollegiális kormányformában végrehajtó hatalom a törvényhozás által választott tanács kezében összpontosul, mely mellett ügyvezető kormány működik. Az elnököt évente egymást váltva maguk közül választják. A tanács nem váltható le.

Felhasznált irodalom:

Kukorelli István 2013: Állam- és kormányformák.

<http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/eloadasvazlat.pdf>

[Letöltés ideje: 2015. április 23.]

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Korm%C3%A1nyforma>

[Letöltés ideje: 2015. április 23.]

Az Alaptörvény

Mi az Alaptörvény?

Az Alaptörvény (régén Alkotmány) az állam alaptörvénye, a legmagasabb szintű jogi norma, amely tartalmazza az állam felépítésével és működésével kapcsolatos legfontosabb szabályokat. Mivel az Alaptörvény a legmagasabb szintű norma Magyarországon, így nem lehet olyan jogszabályt hozni, amely ellentétes annak tartalmával. Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja, a jogszabályokkal együtt mindenkire kötelezőek. Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.

Mikor fogadták el az Alaptörvényt?

2011. április 18-án az Országgyűlés elfogadta Magyarország új Alaptörvényét, melyet Schmitt Pál köztársasági elnök 2011. április 25-én, húsvéthétfőn írt alá ünnepélyes keretek között. Az új normaszöveg 2012. január 1-jén lépett hatályba. Az új alaptörvénnyel hatá-lyon kívül helyezett normaszöveget eredeti formájában 1949. augusztus 18-án fogadta el az Országgyűlés az 1936. évi szovjet Alkotmány alapján.

Ez volt az 1949. évi XX. számú törvény.

Bár az Alkotmányt 1949 és 1989 között több alkalommal módosították, 1989-ben pedig alapvető, gyökeres módosításokra került sor, 2012 januárjáig az 1949. évi XX. számú törvény volt Magyarország Alkotmánya.

Miért volt szükség új Alaptörvényre?

Magyarország az új alkotmány elfogadásával egyrészt

szimbolikusan is lezárta a múltat, hiszen az egykori kommunista térség országai közül hazánk volt az utolsó, amely a szovjet mintájú alaptörvényét lecserélte.

Az új alaptörvény új fejezetet nyitott az ország történetében. Az 1949-es dátummal ellátott alaptörvényt immár olyan alkotmány váltja fel, amelyet Magyarország maga írt, a nemzeti és az európai értékek iránt elkötelezve.

Másrészt az új normaszöveg megteremti a gazdasági megújuláshoz, az államadósság csökkentéséhez, féken tartásához szükséges alkotmányos garanciákat. Az új magyar alkotmány célja tehát elsősorban nem a közjogi rendszer megváltoztatása, hanem a gazdasági, szellemi megújulás a mögöttünk álló útkereséssel teli húsz év után.

Miről rendelkezik az Alaptörvény?

Az Alaptörvény meghatározza a magyar társadalmi-politikai-gazdasági berendezkedés legfontosabb szegmenseit. A normaszöveg öt részből áll, melyek sorrendje a következő: Preambulum (Nemzeti Hitvallás), Alapvetés (államforma, területi struktúra, jelképek, ünnepek, európai integráció, határon túl élő magyarok és Magyarországon élő nemzetiségek), Szabadság és felelősség (alkotmányos alapjogok), Az állam (lásd az alkotmányos rendszernél), Különleges jogrend (rendkívüli helyzetek).

Az Alaptörvény a Nemzeti Hitvallással kezdődik, amely rögzíti Magyarország helyét a nyugati civilizációban, és felidézi azokat a szellemi értékeket és történelmi tényeket, amelyek hazánk történetében kiemelkedőek. Az alkotmány tagadja a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és kommunista diktatúrák uralma alatt elkövetett emberiség elleni bűnök elévülését. A preambulumban utal arra, hogy Magyarország mai szabadsága az 1956-os forradalmunkból eredeztethető. Kiemeli a szabadságáért és függetlenségéért folytatott küzdelmek jelentőségét.

Hazánk az új alkotmány elfogadásával megerősíti elkötelezettségét a jogállam és a demokrácia értékei iránt, a köztársasági államforma keretében megőrzi a magyar parlamentarizmus hagyományait, fenntartja a jelenlegi államszervezet bevált intézményeit.

Az eddigi szabályozásához képest ugyanakkor kibővül a törvények alkotmányossági vizsgálata, az úgynevezett előzetes normakontroll lehetősége. Az utólagos normakontroll során az Alkotmánybíróságnak lehetősége lesz konkrét bírósági ítéletek alapjogi felülvizsgálatára is.

Az alkotmány a jogállami normáknak megfelelően garantálja az igazságszolgáltatás független és befolyástól mentes működését. A nemzetiségek jogainak védelmét is ellátó egységes és hatékony ombudsmani hivatal jön létre. A költségvetés elfogadásának folyamatában – az államadósság féken tartása érdekében – vétőjogot kap a Költségvetési Tanács.

Az Alkotmány kifejezi Magyarország elkötelezettségét az Európai Unió közös alkotmányos értékei és hagyományai iránt, rögzíti az ország polgárainak – tartozzanak bármely nemzetiséghez – egyéni és közösségi jogait, és az EU Alapjogi Charta szellemében meghatározza az alapvető szabadságjogokat. Az új alkotmány rögzíti az alapvető jogok mellett a köteleességeket is.

Kifejezi, hogy a legfőbb közös értékek: a család, a rend, az otthon, a munka és az egészség. Az alkotmány kiemeli a családok és az emberi élet védelmének jelentőségét.

Az új alkotmány mind preambulumban, mind normaszövegében rögzíti, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők.

Az új alkotmány kifejezi, hogy a határon kívül élő magyarság a nemzet teljes értékű része.

Az államadósságféknek köszönhetően alkotmányos védelmet kaptak a jövő nemzedékek, egy generáció sem élheti föl a következő jövőjét. Szerepel benne a gyermeknevelés elismerése, a szülők kötelezettségei, és az az elv, hogy a közös tehervállalás mértékét a gyermekes családok esetében a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevételével kell megállapítani.

Az alkotmány új, hangsúlyos közpénzügyi fejezetet tartalmaz.

Az Alaptörvényhez számos sarkalatos törvény csatlakozik, amelyek részletesen szabályozzák az egyes területeket. Mint pl. a helyi önkormányzatokról, az országgyűlési képviselők választásáról, a családok védelméről, az állami vagyonról, a takarékos állami gazdálkodásról és költségvetési felelősségről szóló törvények. A sarkalatos törvényeket még 2012-ben alkotta meg az Országgyűlés.

Ki és hogyan módosíthatja az Alaptörvényt?

Az Alaptörvény elfogadására vagy az Alaptörvény módosítására irányuló javaslatot a köztársasági elnök, a kormány, az országgyűlési bizottság vagy országgyűlési képviselő terjeszthet elő. Alaptörvény elfogadásához, vagy az Alaptörvény módosításához az országgyűlési képviselők szavazatának kétharmadának szavazata szükséges. Az Alaptörvényt, vagy az Alaptörvény módosítását az Országgyűlés elnöke írja alá, és megküldi a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök az Alaptörvényt, vagy az Alaptörvény módosítását a kézhezvételétől számított öt napon belül aláírja, és elrendeli a hivatalos lapban való kihirdetését.

Az Alkotmány preambuluma:

„NEMZETI HITVALLÁS”

MI, A MAGYAR NEMZET TAGJAI, az új évezred kezdetén, felelősséggel minden magyarért, kinyilvánítjuk az alábbiakat:

Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

Büszkék vagyunk az országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre.

Büszkék vagyunk a magyar emberek nagyszerű szellemi alkotásaira.

Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította közös értékeit.

Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét.

Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.

Ígérjük, hogy megőrizzük az elmúlt évszázad viharaiiban részekre szakadt nemzetünk szellemi és lelki egységét.

Kinyilvánítjuk, hogy a velünk élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők.

Vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk.

Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.

Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez.

Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével.

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.

Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.

Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye.

Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.

Valljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.

Tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét.

Nem ismerjük el történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését.

Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését.

Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmányt, mert egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk érvénytelenségét.

Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.

Hazánk 1944. március tizenkilencedikén elveszített állami önrendelkezésének visszaállítását 1990. május

másodikától, az első szabadon választott népképviselőt megalakulásától számítjuk. Ezt a napot tekintjük hazánk új demokráciája és alkotmányos rendje kezdetének. Valljuk, hogy a huszadik század erkölcsi megrendüléséhez vezető évtizedei után múlhatatlanul szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra.

Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét naggyá teszik Magyarországot.

Alaptörvényünk jogrendünk alapja, szövetség a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.

Mi, Magyarország polgárai készen állunk arra, hogy országunk rendjét a nemzet együttműködésére alapítsuk.”

Felhasznált irodalom:

Magyarország Alaptörvénye.

Az Alaptörvényből eredő jogaid és kötelességeid

Az emberi jogok, alapjogok és az alkotmányos jogok tulajdonképpen egy fogalmat járnak körül: az embernek vele született jogai vannak, melyek alapvetőek.

E jogokat rendszerint a különböző országok alkotmányai is elismerik. Így tesz Magyarország Alaptörvénye is, mely nem létrehozza, hanem elismeri, biztosítja az emberi jogokat, melyeknek védelmét több, az Alaptörvényben létrehozott intézmény (például az Alkotmánybíróság, vagy az Alapvető Jogok Biztosa) is garantálja.

Fontos elkülönítenünk az előbb ismertetett kategóriát az államolgári jogoktól, melyek csak egy adott állam állampolgárait illetik meg: erre példa a XIV. cikk (1) bekezdésének első fordulata: „Magyar állampolgár Magyarország területéről nem utasítható ki, és külföldről bármikor hazatérhet.”

Az emberi jogok az állam–egyén viszonyrendszert szabályozzák. A szocialista típusú alkotmányok általában a dokumentumok vége felé rendelkeztek az emberi jogokról. A nyugati alkotmányok szimbolikusan az államszervezeti fejezetek előtt, az alkotmány-szöveg elején vagy első felében rögzítik az emberi jogokat.

Így tesz az Alaptörvény is.

Az emberi jogoknak három generációját szokás megkülönböztetni. Az első generációs jogok a politikai szabadságjogok (ilyen például a gyülekezési szabadság avagy a véleménynyilvánítás szabadsága).

E jogok területén az állam passzivitásra van kötelezve: hagynia kell polgárainak, hogy szabadon gyakorolják politikai szabadságjogaikat. Történetileg az első generációs jogok alakultak ki legkorábban, a francia forradalom idején. A második generációs jogok a gazdasági és a szociális, kulturális jogok, melyek a XIX. század során nyertek elismerést. Példaként említhetjük az Alaptörvény XI. cikkének (1) bekezdését, mely rögzíti:

„Minden ma-gyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.” Bár e jog alanyi köre is csupán az állampolgárokra terjed ki, a művelődéshez való jog klasszikus második generációs emberi jog. E jogok az államtól aktív beavatkozást kívánnak meg.

A harmadik generációs jogok kategóriája ingoványos terület, kikényszeríthetőségük még a második generációs jogokénál is kérdésesebb: ide tartozik az egészséges környezethez való jog (XXI. cikk), betegjogok, fogyatékosok jogai (XIX. cikk). A harmadik generációs jogokat szokás szolidaritási jogoknak is nevezni.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatának értelmében a legfőbb emberi jog az élethez és emberi méltósághoz való jog (II. cikk). Ezt az Alkotmánybíróság olyan anyajognak nyilvánította, melyből sok más jog

is következik, például a kínzás és embertelen bánásmód tilalma (III. cikk (1) bekezdés) vagy a jó hírnévhez való jog (VI. cikk (1) bekezdés).

„Szabadság és felelősség fejezet

I. cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

III. cikk

(1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.

(2) Tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.

(3) Tilos az emberi fajnemesítést célzó gyakorlat, az emberi test és testrészek haszonszerzési célú felhasználása, valamint az emberi egyedmásolás.

IV. cikk

(1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

(2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

(3) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönteni.

(4) Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.

V. cikk

Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához.

VI. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

(2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.

VII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösséget hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek.

Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

(5) A vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokat, valamint az együttműködés feltételeit, a bevett egyházakat és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

VIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.

(2) Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.

(3) Pártok az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. A pártok közreműködnek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában.

A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak.

(4) A pártok működésének és gazdálkodásának részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

(5) Szakszervezetek és más érdek-képviselői szervezetek az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek.

IX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

(3) A demokratikus közvélemény kialakulásához választási kampányidőszakban szükséges megfelelő tájékoztatás érdekében politikai reklám médiaszolgáltatásban kizárólag ellenérték nélkül, az esélyegyenlőséget biztosító, sarkalatos törvényben meghatározott feltételek mellett közölhető.

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

(5) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek - törvényben meghatározottak szerint - jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.

(6) A sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatók, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.“

Felhasznált irodalom:

Magyarország Alaptörvénye.

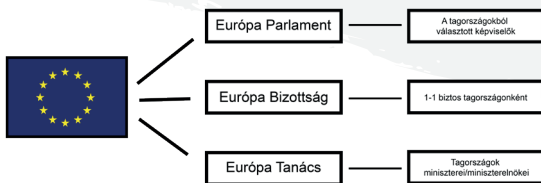
Európaiság

Európaiság

Az európai hatáskörű szervek

Európai Parlament

Az Európai Parlament tagjai – az uniós választópolgárok által ötévente közvetlenül megválasztott képviselők – a polgárok érdekeit képviselik. A Parlament, az Európai Unió Tanácsa (röviden: a Tanács) mellett az Unió egyik legfontosabb jogalkotó intézménye. A Parlament három fő feladatot lát el.

Ezek a következők:

1. a Tanáccsal együtt megvitatja és elfogadja az európai jogszabályokat;
2. a demokratikus működés biztosítása érdekében ellenőrzi a többi uniós intézményt, különösen a Bizottságot;
3. a Tanáccsal együtt megvitatja és elfogadja az uniós költségvetést.

Összetétel

Az egyes országok megközelítőleg a népességük arányában részesülnek a képviselői mandátumokból. Egyetlen országnak sem lehet kevesebb, mint 6, illetve több, mint 96 képviselője, a teljes létszám pedig legfeljebb 751 lehet (750, plusz az elnök). A képviselők politikai hovatartozás, nem pedig állampolgárság szerint alkotnak csoportokat.

Székhely

Az Európai Parlament munkája három helyszínen zajlik: Brüsszelben (Belgium), Luxembourgban (Luxemburg) és Strasbourgban (Franciaország).

Luxembourg ad otthont az adminisztrációs irodáknak (más néven a „Főtitkárságnak”).

A Parlament egésze Strasbourgban és Brüsszelben ülésezik (plenáris ülések). A bizottsági ülésekre szintén Brüsszelben kerül sor.

Európai Tanács

Az Európai Tanács ülései tulajdonképpen csúcstalálkozók, ahol az uniós vezetők az átfogó politikai prioritásokkal és a fontosabb kezdeményezésekkel kapcsolatban hoznak döntéseket. Évente általában körülbelül négy ülésre kerül sor, az állandó elnök elnöklete mellett.

Tevékenységek

Az Európai Tanács szerepe kettős – egyrészt az EU általános szakpolitikai irányvonalainak és prioritásainak a meghatározása, másfelől pedig olyan bonyolult vagy kényes ügyek megvitatása, amelyeket a kormányközi együttműködés alacsonyabb szintjén nem lehet megoldani.

Annak ellenére, hogy az EU politikai napirendjének meghatározásában erős szerepe van, az Európai Tanácsnak nincs hatásköre jogszabályok elfogadására.

Tagok

Az Európai Tanács keretében az egyes uniós tagállamok állam-, illetve kormányfői, a Bizottság elnöke és az Európai Tanács elnöke üléseznek, az utóbbi elnöklethez mellett. Az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője szintén részt vesz az üléseken.

Az ülések időpontja és helyszíne

Az ülésekre rendszerint Brüsszelben kerül sor, félévente kétszer, habár az elnök szükség esetén rendkívüli ülést is összehívhat.

EU Tanácsa

Az EU Tanácsa néven ismert intézmény keretében az egyes uniós országok miniszterei üléseznek jogszabályok elfogadása és a szakpolitikák összehangolása céljából.

Ez az intézmény nem tévesztendő össze az alábbiakkal:

- Európai Tanács – egy másik uniós intézmény, amelynek keretében az uniós vezetők évente körülbelül négy alkalommal találkoznak az EU politikai prioritásainak a megvitatása céljából.
- Európa Tanács – nem uniós szerv.

Az intézmény tevékenysége

1. Uniós jogszabályok elfogadása.
2. Az uniós tagországok általános gazdaságpolitikájának összehangolása.
3. Az EU és más országok között létrejövő megállapodások aláírása.
4. Az EU éves költségvetésének jóváhagyása.
5. Az EU kül- és védelmi politikájának kidolgozása.
6. A tagállami bíróságok és rendőri erők közötti együttműködés összehangolása.

A Tanács tagjai

A Tanácsnak nincsenek állandó tagjai. A tagállamok a Tanács minden egyes ülésére a megvitatandó szakpolitikai területért felelős miniszterüket küldik.

A környezetvédelmi ügyekkel foglalkozó üléseken (az ún. Környezetvédelmi Tanácsban) például a tagállamok környezetvédelemért felelős miniszterei vesznek részt.

Az ülések elnöklete

A külügyminiszteri összetételben ülésező Tanácsnak állandó elnöke van: az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője.

A Tanács összes többi ülésén az EU soros elnökségét betöltő országnak az a minisztere elnököl, aki az ülés tárgyát képező szakpolitikai területért felelős.

Ha például Magyarország tölti be a soros elnökséget, akkor a környezetvédelmi miniszteri összetételben ülésező Tanács elnöke az magyar, a környezetvédelemért felelős miniszter lesz.

Magyarország európai történelmi jelentősége

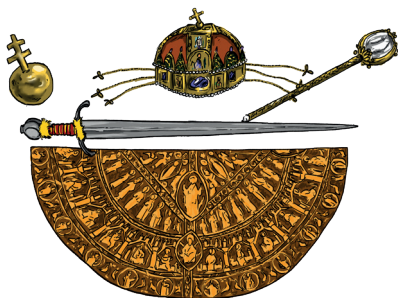
Minden fogalomról, jelenségről érdemes kontextusában gondolkodni. Igaz ez az állítás a több mint ezer éves magyar államra, mely történelme során Közép-Európa stabil részeként a környező európai államokkal szoros kölcsönhatásban állt: trónviszályok, kereskedelmi kapcsolatok, háborúk és békekötések sorozata.

A vándorpróba célja túlmutat a tudás pusztá megszerzésén. Érdemes összekapcsolni e próbapont feldolgozását a bemutatással. A vándorpróbára készülő újonc tartson a témáról előadást a társainak, a csapatnak, a plébániának, a nyugdíjas klubnak és így tovább. Dolgozzatok a témával, a cél nem csupán a tudás pusztá megszerzése, hanem annak aktív alkalmazása, közvetítése is!

Az alábbiakban röviden áttekintjük Magyarország történeti jelentőségét az európai történelem tükrében. A szövegdobozokban egy-egy érdekes és a téma szempontjából fontos részterületet mutatunk be.

Magyarország európai történelmi jelentőségét keresve, Szent István uralkodásáig érdemes visszamenni. Első királyunk volt az az uralkodó, aki a magyarságot a keresztény Európához kapcsolta. Szimbolikus jelentőséggel bír, hogy Szent István II. Szilveszter pápától kapja meg a Szent Koronát, mely így jelképesen is bekapcsolja hazánkat a keresztény Európa vérkeringésébe. Az Árpád-ház évszázadai alatt Magyarország stabil közép-európai királysággá nőtte ki magát, katonai és gazdasági értelemben is egyre inkább komolyan veendő szereplőjévé vált az európai hatalmi politikának. (Szent László foglalja el Horvátországot, Könyves Kálmán pedig Dalmáciát.)

Az Árpád-ház kihalása (1301) utáni trónviszályokból Anjou Károly Róbert (1307-1342) kerül ki győztesen, aki megerősíti a hatalmát. Legjelentősebb külpolitikai sikere az 1335-ös visegrádi királytalálkozó megrendezése. Fia, Nagy Lajos (1342-1382) expanzív, terjeszkedő külpolitikát folytatótt. Nevéhez fűződik a Lengyelországgal felállított per-szonálunió, valamint Havasalföld, Moldva, Horvátország, Dalmácia és Nápoly feletti magyar uralom megerősítése. Luxemburgi Zsigmond (1387-1437) magyar király német-római császár is volt. Fontos és európai jelentőségű, az uralkodása alatt tartották a konstanzi zsinatot is. Luxemburgi Zsigmond ismerte fel a török fenyegetést, hadjáratokat vezetett a terjeszkedő oszmán birodalom ellen (lásd: nikápolyi csata).

Hunyadi Mátyás (1458-1490) külpolitikai célja a német-római császári cím megszerzése volt, ami nem sikerült neki. A császári cím elnyerése jó eszköz lett volna a török fenyegette Európa összefogására. Elfoglalta és időle-gesen uralma alatt tartotta Bécset, aktív védekezést folytatott a török ellen, valamint cseh területekre is háborút vezetett. A XIV-XV. században válik európai jelentőségűvé bányászatunk (arany, só, ezüst).

A mohácsi vészt (1526. augusztus 29.) követően Magyarország három részre szakadt. A hódoltság területén a török dominancia határozta meg kapcsolatainkat, a királyság területe Habsburg befolyás alá került, Erdély pedig viszonylagos függetlenségének köszönhetően fejlődésnek indulhatott. A török kiűzését követően a Habsburg-ház uralma határozta meg Európában betöltött helyünket. Így kerültünk az I. világháborúban a (1914. július 28. – 1918. november 11.) – vesztes – közpon-ti hatalmak oldalára is.

Az I. világháborút lezáró trianoni békeszerződés (1920. június 4.) elcsatolta Magyarország területének mintegy kétharmadát. Ez véget vetett az addigi meghatározó szerepünknek Közép-Európában: Magyarország egyike lett a térség hatalmi szempontból kevésbé meghatározó országainak. A két világháború közötti időszak nyilvánvaló teljesít-ményére és érdemeire (pl. klebelsbergi iskolamodell) árnyékot vet a náci Németországhoz való közeledésünk, melynek oldalán vesztésként kerültünk ki a II. világháborúból is (1939. szeptember 1. – 1945. szeptember 2.).

A reformáció Magyarországon

A magyar reformáció említésekor három irányzatról kell beszélni: a kálvini református, a lutheri evangélikus és az unitárius avagy antitrinitárius irányzatról.

Az evangélikus felekezet 1517 után folyamatosan terjedt, elsősorban a szász városokban Felvidéken és Erdélyben, a magyar nemesség zöme azonban német eredete miatt ellenszenvvel fogadta.

A kálvinista vallásra a magyarság jelentékeny része tért át. A török hódoltság területén a három részre szakadt országban ez az irányzat hódított: nagy központok Debrecen („a kálvinista Róma”) és Sárospatak.

A református vallás terjedését jó színvonalú iskolák és nyomdák követték, ami a könyvnyomtatás elterjedésének és a szellemi élet fellendülésének kedvezett.

Erdélyben a magyar területeken terjedt az unitárius vallás (székelység döntően megmaradt katolikusnak), mely magyar alapítású és a Szentháromság létezését tagadja.

Erdélyben a sajátos etnikai, vallási és közjogi (kvázi függetlenség) helyzet okán egy addig példátlan egyezmény jött létre, az 1568-as tordai vallásbéke.

Ez a bevett vallások szabad gyakorlását mondja ki (nincs erőszakos áttérítés, vallásüldözés).

Mindenki eljárhat saját hitének megfelelő szertartásra, saját ünnepeiket megtarthatják, iskolákat, nyomdákat alapíthatnak a bevett vallások egyházai.

Az 1940-es évek végétől az 1989/90-ben bekövetkezett rendszerváltásig a keleti, szovjet blokkhoz tartozás határozta meg külpolitikánkat. A Szovjetunió meghatározó – keleties, nem európai hagyományokon alapuló – befolyást gyakorolt országunk életére így Magyarország e bő 40 év alatt jelentős lemaradást halmozott fel Nyugat-Európa államaihoz képest.

Lengyel-magyar két jó barát

Magyarország történelmi jelentőségét és érdekérvényesítő szerepét növelte a hagyományosan jó és baráti magyar-lengyel kapcsolat. A két ország közötti barátság részben kulturális, részben történelmi motívumokkal magyarázható.

A két nép európai államának megalapítása azonos időszakra esik, és mindkét állam a közép-európai régióban található. A magyar Árpád-ház és a lengyel Piast-dinasztia a középkor során többször szövetséget kötött egymással (pl. Könyves Kálmán és III. Boleszláv).

Károly Róbert uralkodása alatt került sor az 1335-ös visegrádi királytalálkozóra, ahol mind a lengyel, mind a magyar fél képviseltette magát a cseh király mellett. Károly Róbert kortársa III. Kázmér lengyel király volt, akinek nem volt fia, így Lengyelország trónját Károly Róbert fiára, Nagy Lajosra hagyta. Nagy Lajosnak két lánya volt, Hedvig és Mária. Előbbi a litván

Jagelló Ulászló felesége lett (így jött létre a lengyel-litván perszonálunió). Utóbbi – Mária – Luxemburgi Zsigmond felesége lett, aki így elnyerte a magyar trónt.

A XVI. században találkozunk ismét a két ország történelmével, amikor is Báthori Istvánt 1576-ban lengyel királlyá választották. A XVII.-XVIII. század során sem szűnt meg a kapcsolat a két ország között, Rákóczi Ferenc például szabadságharcá leverése után lengyel földre menekült.

Lengyelországnak volt szerepe a török Magyarországról való kiűzésében is: Sobieski János lengyel király 1683-ban vezetett hadjáratot a török ellen.

Az 1831-es oroszok elleni lengyel felkelés kiváltotta a magyar nemesség szimpátiáját, fegyveres segítséget is szerveztek a lengyelek támogatására. A felkelés elbukása után sok lengyel menekült Magyarországra.

Az 1848-as magyar szabadságharcba sok lengyel érkezett a magyarok segítségére (pl. Bem, Dembinszky).

Az 1863-as lengyel felkelés megsegítésére több mint ezer magyar érkezett. Kossuth magyar légió felállítását tervezte, azonban erre nem került sor.

A II. világháború kitörésekor több mint 35 ezer lengyel katona és civil érkezett Magyarországra. (Balatonbogláron lengyel gimnázium alakult!).

Az 1956-os magyar forradalmat megelőzte Poznańban (június) és Varsóban (szintén október)

egy lengyel felkelés. A magyar forradalom idején Lengyelországban szolidaritási gyűjtés indult Magyarország megsegítésére (krakkói diákok vért és gyógyszert hoznak Magyarországra).

1980-1981-ben a lengyel sztrájkhullám és a Szolidaritás mozgalom létrejötte az egész szocialista tömbön belül elindította a rendszerváltás folyamatát, melyre mindkét országban (Magyarország és Lengyelország) békés úton, kerekasztal tárgyalásokkal 1989-1990 folyamán került sor. A mai együttműködésünk (V4-Visegrádi országok) alapjait Antall József rakta le magyar részről. Lengyelország és Magyarország is tagja az Európai Uniónak és a NATO-nak. 2007-ben a lengyel és a magyar parlament március 23-át a lengyel-magyar barátság napjának nyilvánította.

Az Európai Unió helye a világban

Az Európai Unió meghatározó szerepet játszik a világ politikai, gazdasági és kulturális életében egyaránt. Lakossága 510 millió - több, mint az Egyesült Államoké és Oroszországé együttesen. A világ legnagyobb kereskedője, és a globális gazdaság egynegyedét hozza létre. Több segínyt nyújt a szegény országoknak, mint bármely más adományozó. Valutáját, az eurót csak az amerikai dollár előzi meg a nemzetközi pénzügyi piacokon.

Az EU eredeti célja nem a világhatalommá válás volt.

A II. világháború utóhatásaként keletkezett, és elsősorlag célja Európa nemzeteinek és népeinek megbékélte-tése volt.

Ahogy azonban az Unió bővült, és egyre több felelősséget vállalt magára, meg kellett határoznia kapcsolatát a világ többi részével. Ahogyan a határain belül a kereskedelem akadályainak eltávolításán, a szegényebb régiók fejlesztésén és a békés együttműködés ösztönzésén munkálkodott, az Unió úgy dolgozik együtt más országokkal és nemzetközi szervezetekkel, hogy a nyílt piacok, a gazdasági növekedés és stabilitás előnyeit mindenkihez eljuttassák az egyre inkább egymástól kölcsönösen függővé váló világban. Ugyanakkor az EU védi jogos gazdasági és kereskedelmi érdekeit a nemzetközi szintén.

Az egyik jelentős kihívás jelenleg a béke és biztonság kiterjesztése az Európai Unió határain túl. Annak érdekében, hogy eleget tehessen ennek a kihívásnak, az EU közös kül- és biztonságpolitikát alakít ki, hogy a stabilitást, az együttműködést és egyetértést elősegítő erőként léphessen föl a nagyvilágban. Több mint negyven évig a hidegháború a világ nagy részét két táborra osztotta. Ennek vége egy összetettebb és sérülékenyebb világrendhez vezetett, amely az EU nagyobb részvételét igényli a konfliktusok megelőzésében, a béke megőrzésében és a terrorizmus elleni küzdelemben. Az EU segített finanszírozni a koszovói ENSZ polgári közigazgatást, folyamatos pénzügyi támogatást biztosított a Palesztin Nemzeti Hatóságnak, és egymilliárd euróval járult hozzá Afganisztán újjáépítéséhez.

újjáépítéséhez. 2003-ban a Nyugat-Balkánon és Közép-Afrikában az Unió új európai biztonság- és védelmi politikájával összhangban megkezdte első küldetéseit. Ezeket továbbiak fogják követni. Azáltal, hogy segít a nagyvilágban a biztonság és stabilitás létrehozásában, az EU az életet a saját határain belül is biztonságosabbá teszi.

Az Európai Unió kiemelt fejlesztési területe a **környezetvédelem**, a tagországokra vonatkozó szigorú előírásokkal igyekszik egységesíteni a zöldpolitikát, mérsékelni a károsanyag-kibocsátást, ösztönözni a megújuló energiaforrások felhasználását.

A környezetvédelmi politika végső soron arról szól, hogy megteremtjük az egyensúlyt egyrészt a fejlődéshez és a természeti erőforrások felhasználásához kapcsolódó szükségleteink, másrészt pedig a bolygónk jövőjével, és az eljövendő nemzedékek jogos elvárásaival összefüggő kötelezettségeink között.

A környezetvédelmi politika homlokterében tehát, a fenntarthatóság áll. Számos gazdasági ágazat, illetve tevékenységi terület – így az ipar, a mezőgazdaság, a halászat, a közlekedés, az energiaipar és a várostervezés – jelentős hatást fejt ki a környezetre, egyúttal azonban nagymértékben függ is az egészséges ökoszisztémáktól. A fenntarthatóság jegyében biztosítani kell, hogy ezek az ágazatok maradéktalanul el tudják látni gazdasági szerepüket, ugyanakkor ne veszélyeztessék a működésükhöz – és tágabban

véve az emberiség boldogulásához – szükséges természeti erőforrásokat.

A környezetvédelem alapvető fontosságú ahhoz, hogy az emberiség a jövőben jólétben élhessen. Az élhető jövő érdekében már most határozottan fel kell lépünk a természeti környezet megóvásáért, és gondoskodnunk kell a létünket meghatározó erőforrások, például a tiszta levegő és az ivóvízkészletek regenerálódási képességének megőrzéséről.

Erőforrás-hatékonyság

Az erőforrások gazdasági és környezeti jelentősége vitathatatlan. A korábban bőségben rendelkezésre álló olcsó nyersanyagok – amelyek nélkül az utóbbi két évszázadban elért gazdasági fejlődés nem következhetett volna be – rohamos ütemben fogynak, és folyamatosan drágulnak.

A népességnövekedés és az életszínvonal emelkedése egyre nagyobb fogyasztást generál, ez utóbbi pedig tovább apasztja az amúgy is szűkös természeti erőforrásokat, pl. a fémeket, az ásványkincseket és az élelmiszereket, és egyre feljebb hajtja világszerte az árakat. Egyes előrejelzések szerint a következő évtized végére a feltörekvő gazdaságú országokban a középosztályhoz tartozók táborára kétféle milliárd fővel fog nőni.

Ennyivel többen lesznek azok, akik elkölthető jövedelmük birtokában ugyanolyan életmódra törekszenek majd, mint amelyet mi Európában már évtizedek óta a magunkénak tudhatunk.

Az Európai Bizottság eltökélt aziránt, hogy választ keressen ezekre a kihívásokra, ezért az erőforrás-hatékonyságot kiemelt szakpolitikai célkitűzésként kezeli.

A feladat korántsem egyszerű: a fenntarthatósági követelményeknek megfelelő kevesebb ráfordítással többet kell előállítanunk, és hatékonyabban kell gazdálkodnunk erőforrásainkkal azok egész élettartama során.

Ennek elengedhetetlen feltételeként innovációra, valamint a termelési folyamatok és a fogyasztási szokások átalakítására, ehhez pedig megfelelő ösztönzőkre és árjelzésekre van szükség.

Az Európai Unió tagállamainak kormányai 2011 végén elfogadták az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütem-tervét, amelyben hangsúlyozták, hogy mind a gazdasági és politikai életben, mind az egyének magatartásában gyökeres változásra van szükség. Az ütemterv meghatározza, milyen fontos fejlődési szakaszokat kell teljesíteni a különböző szakpolitikai területeken ahhoz, hogy 40 év múlva az európai gazdaság továbbra is magas életszínvonalat biztosítson, ám a gazdasági tevékenységek környezetre gyakorolt hatása a mainál sokkal kisebb legyen.

A véges erőforrások hatékony és körültekintő felhasználására irányuló célkitűzés minden uniós szakpolitika szerves részét képezi. A folyamat előrelendítése érdekében a Bizottság magas szintű munkacsoportot hozott létre, amely tagállami, uniós és nemzetközi döntéshozókból, ipari szereplőkből, valamint kiváló gazdasági és környezetvédelmi szakértőkből áll.

Biológiai sokféleség

Az európai környezetvédelmi politika egyik alapvető célja az, hogy védelmet biztosítson szűkebb és tágabb természeti környezetünknek. A természet világszerte számos fenyegetésnek van kitéve, és a biológiai sokféleség – bolygónk különböző élőhelyeinek változatos állat- és növényvilága – mindenütt hanyatlásnak indult. Az EU eltökélt aziránt, hogy 2020-ig megállítsa a biológiai sokféleség fogyatkozását és az ökoszisztémák állapotromlását.

A biológiai sokféleség megőrzése önmagában is kiemelt cél, ám számos létfontosságú gazdasági ágazat, így például az élelmiszeripar, a textilipar, az üzemanyaggyártás és a gyógyszeripar fennmaradásának is előfeltétele, valamint az emberiség jövője szempontjából meghatározó jelentőségű éghajlat- és árvízvédelem, ivóvízellátás, virágporzás és talajképződés tartópillére is egyben. Gazdasági jólétünk, biztonságunk, egészségünk és életminőségünk a tét.

Az EU 2006-ban fogadott el először cselekvési tervet

a biológiai sokféleség megóvására. Majd néhány hónappal azután, hogy nagy ívű ENSZ-egyezmény született a japán Nagoyában, az EU 2011 elején naprakésszette biodiverzitással kapcsolatos stratégiáját. Ebben kiemelt célként tűzi ki, hogy 2020-ra megállítsa a biológiai sokféleség csökkenését és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlását az Európai Unióban, azokat a lehető legnagyobb mértékben helyreállítsa, és növelje Európa részvételét a biológiai sokféleség megóvásáért tett globális erőfeszítésekben.

A környezettudatosság erősítése

Az Európai Bizottság többféleképpen népszerűsíti a környezettudatosságot a lakosság és a vállalatok körében. Fontos ismeretterjesztő esemény az ún.

A Zöld Hét a környezetvédelmi szakpolitikákhoz kapcsolódó legnagyobb éves rendezvény Európában. A résztvevők a legégetőbb környezet-védelmi kérdésekről, például a biológiai sokféleségről vagy az ivóvízről folytatnak vitát.

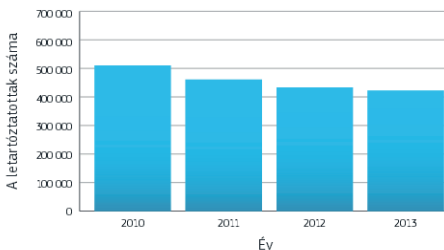
A Bizottság díjversenyeket, vetélkedőket is rendez, hogy elmélyítse a köztudatban a környezetvédelem fontosságát. Az Európa Zöld Fővárosa díj kiváló lehetőséget teremt arra, hogy Európa városai bemutassák, milyen innovatív elképzeléseket valósítottak meg vagy szándékoznak megvalósítani a környezetvédelem és a fenntartható várostervezés terén.

A Bizottság a vállalkozások, hatóságok és egyének hasonló célokat szolgáló, újító projektjeit is díjazza. Jelenleg nagy kihívást jelent az Unióba irányuló illegális bevándorlás: évente milliók keresnek menedéket Olaszország, Spanyolország vagy Málta partjainál kikötve.

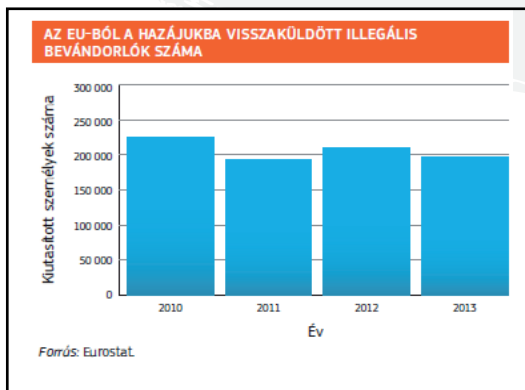
ELFOGOTT ILLEGÁLIS BEVÁNDORLÓK SZÁMA AZ EU-BAN

Forrás: Eurostat.

A fenntartható, hiteles európai bevándorlási politika érdekében az EU tagállamainak együtt kell szembeállniuk az **illegális bevándorlás** problémájával.

A problémamegoldásnak az is részét képezi, hogy fel kell lépni az emberkereskedő és az embercsempész hálózatok ellen. Az EU bűncselekménynek nyilvánította az emberkereskedelmet, az áldozatoknak pedig támogatást és védelmet nyújt. Az uniós országoknak most már lehetőségük van arra, hogy tartózkodási engedélyt adjanak azoknak az emberkereskedelem áldozatává vált személyeknek, akik együttműködnek a hatóságokkal a bűnszervezetek felgöngyölítésében.

Az illegális bevándorlók származási országukba való visszaküldése, illetve az önkéntes visszatérésük elősegítése ugyancsak alapvető eleme a fenntartható, hiteles bevándorlási politikának.

A tagállamok területén illegálisan tartózkodó, nem uniós állampolgárok visszaküldésére vonatkozó, az EU egészére érvényes előírások és eljárások teljes mértékben tiszteletben tartják a bevándorlók alapvető jogait (az EU Alapjogi Chartájával összhangban), és céljuk mindenekelőtt, hogy elősegítsék e bevándorlók önkéntes távozását, szükség esetén visszailleszkedési támogatást nyújtva a hazatérőknek. Az EU igyekszik összehangolni azokat a tagállami erőfeszítéseket, amelyek arra irányulnak, hogy az illegális bevándorlók humánus és tisztességes bánásmódban részesüljenek az idegenrendészeti eljárás során, és könnyebben visszailleszkedjenek a származási országba.

Ugyanakkor határozottabban kell fellépni azokkal az illegális bevándorlókkal szemben, akik nem hajlandók önszántukból visszatérni hazájukba. Ebbe beletartozik az EU tagállamok közötti operatív együttműködés, például kitoloncolásra szolgáló közös légi járatok szervezése, valamint azok a származási országokkal folytatott tárgyalások, amelyek visszafogadási megállapodások megkötésére irányulnak (a visszafogadási megállapodások rögzítik, hogy a származási országok milyen szabályok és eljárások mellett hagyják jóvá állampolgáraik visszatérését).

Felhasznált irodalom:

A „Globális szereplő - Az Európai Unió külkapcsolatai” c. kiadvány (Európai Közösségek, Brüsszel, 2005); 3-4. o.

Migrációs és menekültügyi politika

(Európai Bizottság, 2014, Luxemburg); 6-7. o.

Környezetvédelmi politika

(Európai Bizottság, 2014, Luxemburg); 8-11. o.

Ábra forrása: Migrációs és menekültügyi politika

(Európai Bizottság, 2014, Luxemburg); 6. és 7. o.

Jelenlegi helyünk Európában, a világban

Jelenlegi politikai helyzetünket a világban nemzetközi kapcsolatrendszerünk tükrében érdemes tárgyalni. Magyarország a széles értelemben vett nyugati világ, azaz az euroatlanti térség része. E szövetségi rendszerbe való integráció szándéka határozta meg a rendszerváltás óta eltelt évtizedek magyar külpolitikáját. E közeledés intenzitása nem volt mindig egyenes vonalú, azonban a viták és az egyes részterületeken tapasztalható véleménykülönbségek ellenére a trend a rendszerváltás óta nem változott: Magyarország elkötelezett nyugati szövetségesei mellett.

NATO-tagságunk

A hivatalos magyar-NATO kapcsolatok felvételét 1990. június 27-étől számítjuk, amikor Jeszzenszky Géza akkori külügyminiszter személyében először látogatott magyar kormánytag a NATO brüsszeli központjába. A kölcsönös magas rangú látogatások azóta – tehát már a tagságot jóval megelőzően – rendszeres

gyakorlattá váltak. Az eleinte csak magas szintű látogatások formáját öltő kapcsolatok 1991 decemberében nyertek újabb dimenziót, amikor Magyarország a Varsói Szerződés többi volt tagállamával együtt „alapító tagja” lett az Észak-Atlanti Együttműködési Tanácsnak (NACC), amelyet a NATO a volt hidegháborús ellenfelekkel való kapcsolatalakítás és biztonságpolitikai kérdésekről szóló rendszeres konzultáció fórumaként hozott létre.

A rendszeres konzultációkkal párhuzamosan a NATO egyre több gyakorlati programot is szervezett az új demokráciák részvételével, amelyekben hazánk is tevékenyen részt vett.

A gyakorlati együttműködés a NATO 1994. januári csúcstalálkozóján meghirdetett Békepartnerség (Partnership for Peace – PfP) programjának beindulását követően a korábbiaknál magasabb szintre emelkedett. Magyarország a PfP-keretdokumentum aláírásával az elsők között, 1994 februárjában csatlakozott a programhoz, amelyben hangsúlyos szerepet kapott a katonai együttműködés. A kapcsolatok fejlődésének fontos állomását jelentette, hogy 1995 januárjában nagyköveti vezetéssel létrejött a Szövetség központja területén működő, NATO melletti önálló magyar összekötő iroda.

A magyar-NATO kapcsolatok történetében mérföldkövet jelentett hazánk és a Szövetség együttműködése Bosznia-Hercegovina stabilizálásában.

Az IFOR/SFOR-művelet 1995. decemberi beindításától 2004 végi lezárásáig Magyarország befogadó támogatást nyújtott a műveletben szolgáló NATO- és partnerszármazási kontingenseknek, és saját kontingenssel is vett részt az IFOR/SFOR küldetésben. Sokoldalú részvételünk jelentős szerepet játszott abban, hogy 1997-ben a madridi csúcs meghívta Magyarországot a csatlakozási tárgyalások megkezdésére. Magyarország az IFOR/SFOR-művelet lezárását követően is részt vesz a NATO szarajevói parancsnokságának munkájában.

A következő kulcsdátum 1997. július 8., amikor a Szövetség madridi csúcstalálkozóján Magyarországot Lengyelországgal és a Cseh Köztársasággal együtt meghívta a csatlakozási tárgyalások megkezdésére. Ezek sikeres lezárását, valamint a tagországokban és Magyarországon a ratifikációs folyamat eredményes lebonyolítását, illetve a magyar NATO-csatlakozásról szóló hazai népszavazás meggyőző eredményét (a szavazáson részt vevők 85%-a voksolt a tagság mellett) követően Magyarország 1999. március 12-én hivatalosan is a NATO teljes jogú tagjává vált.

Magyarországnak alig néhány nappal csatlakozását követően lehetősége nyílt szövetségesi elkötelezettségének bizonyítására, miután a NATO a koszovói válság nyomán elindította jugoszláviai légi műveletét, amelyben hazánk sokoldalúan támogatta a műveletben részt vevő NATO-erőket. A NATO légi műveletének sikeres lezárása óta Magyarország aktívan részt vesz

a Szövetség koszovói KFOR-missziójában, és részvételét mindaddig fenn kívánja tartani, amíg szükséges.

Magyarország és az Európai Unió

Magyarország és az Európai Unió (illetve annak elődszervezetei) hatvanas évek végéig visszanyúló kapcsolatai a rendszerváltozás előtt emelkedtek politikai szintre, az első szabad választások után pedig hazánk legfontosabb külpolitikai céljává vált az európai integráció. Hosszú út vezetett a társulási tárgyalások 1990-es megkezdésétől a csatlakozási szerződés 2003-as aláírásáig, majd a teljes jogú tagságig. Magyarország beilleszkedése az EU intézményi és döntéshozatali rendszerébe a 2011. első félévi soros elnökséggel zárult le. Magyarország és az EU kapcsolatai több mint négy évtizedes múltra tekintenek vissza. A sokáig „technikai” jellegű kereskedelmi kapcsolatok fejlődésében az áttörés 1988-ban történt, amikor hazánk a közép-kelet-európai országok közül elsőként létesített diplomáciai viszonyt az Európai Közösségekkel (EK), és aláírták az Európai Gazdasági Közösség (EGK) és Magyarország közötti kereskedelemről, valamint a gazdasági és kereskedelmi együttműködésről szóló megállapodást.

A világ hét vezető ipari hatalmának vezetői (G7) 1989-ben párizsi csúcstalálkozójukon megbízták az EK Bizottságát, hogy kezdje meg a reformokban leginkább élen járó Magyarország és Lengyelország pénzügyi-gazdasági-technikai támogatásának megszervezését. 1989 augusztusától szeptember végéig Brüsszelben az EK Bizottság tárgyalóasztalhoz ültette a világ legfejlettebb országainak csoportját (G24) a magyar-lengyel segélyakció kialakítására. Ennek eredményeként indult útjára a közép- és kelet-európai politikai és gazdasági reformfolyamatot segítő EK-segélyakció, a Phare-program (Pologne, Hongrie – Aide à la Reconstruction Économique).

Az 1990. évi rendszerváltozás után a szabadon választott magyar Országgyűlés valamennyi pártja egyetértett abban, hogy a magyar politika prioritása – a demokrácia, a piacgazdaság és a jogállam kiépítése mellett – az Európai Közösségekhez való csatlakozás.

A teljes jogú tagság előszobáját jelentő társulási szerződésről 1990 végén Brüsszelben tartották meg az első tárgyalási fordulót az Európai Közösségek és Magyarország között. Az egy éven át tartó tárgyalássorozat eredményeként a szerződés szövegébe bekerült a csatlakozásra vonatkozó magyar törekvés is.

Antall József 1991. december 16-án írta alá a társulási szerződést, amely végül 1994. február 1-jén lépett életbe. A közbeeső időszakban a kereskedelempolitikai részt felölő ideiglenes megállapodás volt érvényben.

A Tanács 1997 őszén hosszas vitát folytatott a Bizottság javaslatairól, majd az Európai Tanács luxembourgi ülése 1997 decemberében a bizottsági ajánlások némileg módosított elfogadása mellett döntött. Ennek értelmében a csatlakozási tárgyalásokat hat országgal: Ciprussal, Csehországgal, Észtországgal, Lengyelországgal, Magyarországgal és Szlovéniával kellett megkezdeni, de a másik hat tagjelöltet is bevonták a csatlakozási folyamatba, és velük így a „csatlakozási tárgyalásokat előkészítő konzultációkat” kezdtek.

A tárgyalások 1998. április 26-án kezdődtek meg a hatokkal, magyar részről Martonyi János külügyminiszter és Juhász Endre főtárgyaló vezetésével.

Az úgynevezett „screening”, az uniós joganyag ismertetése és a kétoldalú „joganyag-összevetés” után a tárgyalásokat harminc fejezetre osztották.

Ebből hármat Magyarország még az első évben ideiglenesen lezárt.

1999-ben a csatlakozási tárgyalások a tagjelöltek által tervezett ütemnél lassabban folytak, s ezzel párhuzamosan egyre több vita keletkezett a tagországok között a bővítés pénzügyi vonzatairól. Az EU állam-, illetve kormányfői Berlinben – több mint egyéves

vita után – elfogadták az EU 2000-2006-os időszakra szóló pénzügyi tervét, amely első alkalommal különített el pénzügyi forrásokat a várható bővítésre – összesen 58 milliárd eurót. Magyarország 2000 nyaráig valamennyi csatlakozási fejezetet megnyitotta, beleértve a legkényesebb pénzügyi kérdéseket is. A csatlakozási folyamat – az időközben az úgynevezett helsinki hatokkal (Málta, Bulgária, Lettország, Litvánia, Románia és Szlovákia) is megkezdett tárgyalások miatt is – lelassult. 2000. november 7-én az Európai Bizottság, a szokásos őszi országértékelés mellett új bővítési stratégiai dokumentumot tett közzé, amelyben a folyamat felgyorsítása érdekében három szakaszból álló tárgyalási menetrendet fogadott el. Végül az Európai Tanács 2001. júniusi göteborgi ülése mondta ki először, hogy a kellőképpen felkészült tagjelöltek 2002 végéig befejezhetik a csatlakozási tárgyalásokat, fél évvel később, a laekeni csúcson pedig meg is nevezték ezen országokat. 2003. április 12-én Magyarországon népszavazást tartottak az EU-tagságról, amelyen a résztvevők 83,76%-a igent mondott az Európai Unióhoz való csatlakozásra. Az Országgyűlés ratifikálta a népszavazás eredményét, majd a 2003. április 16-i athéni csúcsértekezleten Medgyessy Péter miniszterelnök a kilenc másik csatlakozó ország vezetőjével együtt aláírta a csatlakozási szerződést.

Magyarország 2004. május 1-jén lett az Európai Unió tagja, majd szerződéses kötelezettségének eleget téve – kilenc másik új tagállammal egyetemben – 2007. december 21-én csatlakozott a személyek valódi mozgásszabadságát biztosító schengeni térséghez (a repülőtéri határellenőrzés csak 2008. március 30-tól szűnt meg).

A teljes jogú tagság kiteljesedésének következő állomása az EU-ba 2004-ben felvett tagállamok munkavállalóival szemben a régi tagállamok többségében bevezetett átmeneti korlátozó intézkedések megszüntetése volt, utolsóként Ausztriában és Németországban, hét évvel az érintett országok – köztük Magyarország – csatlakozása után.

A belépéskor Magyarország vállalta a közös valuta, az euró bevezetését is, ennek feltételeit azonban egyelőre nem teljesíti; Orbán Viktor miniszterelnök szerint 2020 előtt nem is valószínű a csatlakozás az euróövezethez.

Az EU felzárkóztatási politikájának köszönhetően Magyarország a 2007 és 2013 közötti költségvetési időszakban 25,7 milliárd euró közösségi kohéziós forrást használhat fel.

Szlovénia és Csehország után az új tagállamok közül harmadikként 2011. január 1-től Magyarország látta el az EU Tanácsának soros féléves elnökségét.

Ez a szerepkör méltán tekinthető az intézményes integráció betetőzésének. Magyarország olyan új tudásokra és tapasztalatokra tett szert az EU belső érdekharmonizációs és döntéshozatali mechanizmusairól, amelyeket addig „egyszerű” tagállamként nem sajátíthatott el. Ezek és az elnökség által elért, a partnerek által is elismert eredmények nagyban javíthatják Magyarország későbbi érdekérvényesítő képességét az uniós intézményrendszerben.

Regionális szint – A visegrádi négyek

A **Visegrádi Együttműködés** (vagyis **visegrádi országok**, **visegrádi négyek** vagy **V4**-ek) Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia regionális szervezete. Az együttműködés célja e közép-európai országok gazdasági, diplomáciai és politikai érdekeinek közös képviselése, külpolitikai lépéseinek összehangolása.

A visegrádi királytalálkozó

A visegrádi egyezmény létrejöttének apropóját egy középkori megállapodás adta. A visegrádi királyi palotában 1335 novemberében Károly Róbert magyar király kezdeményezésére tanácskozást tartottak III. Kázmér lengyel és Luxemburgi János cseh király részvételével. A három ország találkozójának célja az volt, hogy elsimítsák ellentéteiket

és gazdasági-politikai együttműködésben állapodjanak meg Bécs árumegállító joga ellenében.

Új kereskedelmi utakat jelöltek ki, hogy kikerüljék a bécsi vámot. A Buda–Brünn útvonal főbb állomásai Esztergom, Nagyszombat és Holics voltak.

Buda és Brünn teljes árumegállító jogot kaptak.

A lengyel-orosz kereskedelem magyarországi központja Kassa lett.

Ez az együttműködés olyan sikeres volt, hogy a három királyság gazdasága ebben a korban virágkorát élte.

Az együttműködés modern kori felújítása

Ennek az együttműködésnek a felújítására került sor 1991. február 15-én. Ekkor írta alá a Visegrádi Nyilatkozatot Václav Havel, a Csehszlovák Köztársaság köztársasági elnöke, Lech Wałęsa, a Lengyel Köztársaság elnöke és Antall József, a Magyar Köztársaság miniszterelnöke. 1993-ban Csehszlovákia kettészakadásával vált négytagúvá a Visegrádi Együttműködés. Eredetileg Románia is szerepet vállalt volna az együttműködésben, azonban a marosvásárhelyi fekete március és a bányászjárások után Ion Iliescu közölte, hogy országa nem vesz részt a V4-ek munkájában.

Céljai

Az 1991-es deklaráció céljai között szerepelt a totalitárius rendszer maradványainak felszámolása, a demokrácia védelme és a három ország összefogása a gazdasági előrehaladásban és az euro-atlanti csatlakozás előremozdításában. Ezeket a célokat a 90-es évek során még sok gazdasági és politikai megbeszélés és egyeztetés követte. Ezalatt az évtized alatt a V4 valóban erős és hiteles védjeggyé és együttműködéssé vált. A V4-ek céljai immár a NATO-n és az Európai Unión belül megváltoztak.

Az új célokat Kroměříž-ben tartott találkozójuk során fektette le 2004-ben a négy ország vezetője.

A felek hangsúlyozták, hogy hosszú távú együttműködésre volna szükség a közös agrárpolitikában, a strukturális és kohéziós alapok ügyében, a közös kül- és biztonságpolitikával kapcsolatos kérdésekben, illetve a schengeni rendszer működtetésében. Különösen fontos a NATO által is képviselt alapelvek érvényesítése, a transz-atlanti kapcsolatok erősítése.

CEFTA

1992-ben a visegrádi országok létrehozták a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodást, azaz a CEFTA-t (Central European Free Trade Agreement). Ez a szervezet a nyugat-európai minta alapján megkönnyítette a nemzetközi kereskedelmet a négy ország között. A CEFTA sikeres működését gazdasági fejlődés kísérte a tagállamokban.

Nemzetközi Visegrádi Alap

2000. június 9-én hozta létre a négy tagország pozsonyi székhellyel. Az IVF (International Visegrád Fund) sokak szerint a V4-ek legsikeresebb vállalkozása volt. Az Alap az egyezmény alapján, erősíti a tagországok együttműködését a kultúra, a tudomány és kutatás, az oktatás, illetve az ifjúsági cserekapcsolatok területén.

Működése

A Visegrádi Együttműködésnek nincs konkrét székvárosa vagy székháza. A pozsonyi IVF titkárság az egyetlen kézzelfogható létezése a V4-eknek.

Azonban az együttműködés ügyeinek intézését és összehangolását minden évben egy ország vállalja magára. Az elnökség feladatait előre meghatározzák, év végén pedig kiértékelik.

Felhasznált irodalom:

Magyarország a NATO-ban.

http://2010-2014.kormany.hu/download/0/7b/20000/magyarorszag_a_NATO-ban.pdf

[Letöltés ideje: 2015. április 20.]

A magyar EU-tagság története. <http://eu.kormany.hu/a-magyar-eu-tagsag-tortenete>

[Letöltés ideje: 2015. április 20.]

http://hu.wikipedia.org/wiki/Visegr%C3%A1di_Egy%C3%BCttm%C5%B1k%C3%B6d%C3%A9s

[Letöltés ideje: 2015. április 20.]

https://hu.wikipedia.org/wiki/Fekete_m%C3%A1rcius

[Letöltés ideje: 2019. szeptember 5.]

<https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A1ny%C3%A1sz%C3%A1r%C3%A1s>

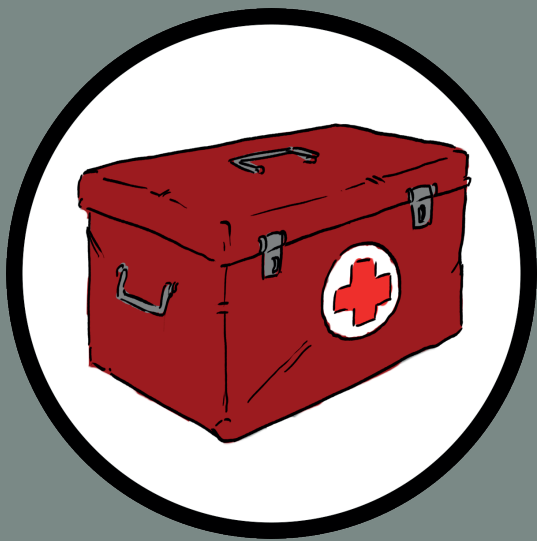
[Letöltés ideje: 2019. szeptember 5.]

Egészségügy

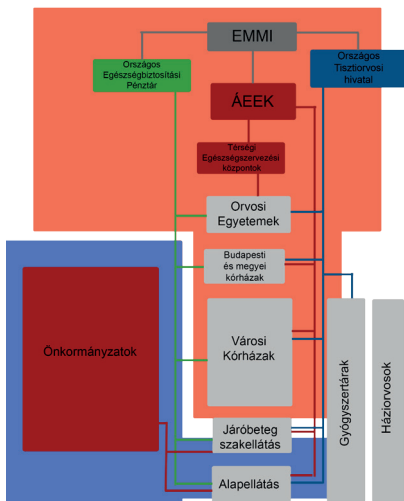

Egészségügy

Magyarország egészségügyi helyzete (intézmények, szolgáltatások, biztosítások, jogok)

„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség hiánya” - fogalmaz az ENSZ egészségügyi szervezetének, a WHO-nak az alapokmánya. A fogyatékoság nem zárja ki az egészséget. „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez” - rögzíti Alaptörvényünk XX. cikkének I. bekezdése.

Ezen állapot elérésére hivatott tehát az egészségügyi rendszer. Az egészségügyi intézményrendszer az utóbbi években jelentős átalakításon ment át Magyarországon. Ezt szemlélteti a fenti ábra.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) felelős az egészségügyért.

Az Állami Egészségügyi Ellátó Központ (ÁEEK) fenntartói jogokat gyakorol meghatározott egészségügyi intézmények felett, valamint módszertani támogatást nyújt a fenntartott intézmények számára, annak érdekében, hogy a magyar lakosság számára jó minőségű és szükségleteinek megfelelő színvonalú egészségügyi szolgáltatást nyújthassanak.

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) legfőbb feladatai az egészségügy finanszírozásával függenek össze. Meg kell említeni az Országos Tisztifőorvosi Hivatalt (OTH) is, mely az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) kötelékébe tartozik. Az OTH az országos intézetek szakmai irányító szerve (ezen intézetek egy-egy részterületet fognak össze, az ábrán nincsenek feltüntetve; példa: Országos Epidemiológiai Központ).

Az OTH részt vesz az országos népegészségügyi programok kidolgozásában, és irányítja, szervezi, koordinálja a programok végrehajtásának területi és helyi feladatait.

Egészségügyi szolgáltatásokon belül megkülönböztetünk alapellátást és szakellátást. Az alapellátás az általános megfogalmazás szerint az a lakossághoz közeli ellátási forma, amely az általánosan igénybe vett „alap” (nem szak) ellátásokat biztosítja. Az alapellátás hosszú távú, folyamatos, személyes kapcsolaton alapuló, a lakosság által nemre, korra és a betegség természetére tekintet nélkül, a lakos által

- közvetlenül,
- a lakóhelyközelben (lehetőleg lakóhelyén),
- egyenlő eséllyel igénybe vehető,
- behatárolt szakmai kompetenciájú gyógyító ellátások
- és egyes egészségügyi szakszemélyzet által nyújtott prevenciós, rehabilitációs és gondozó jellegű ellátások összessége.¹

A szakellátás egyes – jellemzően egy szervrendszerhez vagy betegségcsoportokhoz kötött – betegségcsoport ellátására specializálódott, specialista (szakorvos) által nyújtott, magas erőforrás-igényű egészségügyi ellátás, melyben a kezelőorvos általában megszabott igénylési rend alapján (többnyire az alapellátás kezdeményezésére):

¹ [http://fogalomtar.eski.hu/index.php/Alapellátás](http://fogalomtar.eski.hu/index.php/Alapellatas)

- átmeneti ideig,
- a konkrét probléma (epizód) megoldása érdekében végzett,
- diagnosztikus és/vagy terápiás tevékenységet nyújt.²

A betegek jogainak és kötelezettségeinek szabályozását elsősorban az egészségügyi törvény második fejezete szabályozza. A betegek jogainak törvényi rögzítése lehetővé teszi, hogy a betegek, illetve az egészségüggyel kapcsolatba kerülő más páciensek egyenrangú félként vegyenek részt az ellátásban. Egészségügyi törvényünk a következő jogcímeket nevesíti a betegjogok között:

- az egészségügyi ellátáshoz való jog,
- az emberi méltósághoz való jog,
- a kapcsolattartás joga,
- a gyógyintézet elhagyásának joga,
- a tájékoztatáshoz való jog,
- az önrendelkezéshez való jog,
- az ellátás visszautasításának joga,
- az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga,
- az orvosi titoktartáshoz való jog.³

² <http://fogalomtar.eski.hu/index.php/Szakellatas>

³ <http://fogalomtar.eski.hu/index.php/Betegjogok>

Gyermekszegénység

Magyarországon a gyermekszegénység mértéke jóval magasabb a népesség egészére jellemző adatnál. 2011-es adat szerint a magyar népesség 13,8%-a élt szegénységben, ami az Európai Unió átlagánál (16,2%) alacsonyabb arányt jelentett, de a gyermekszegénység mértéke szerint hazánk az uniós rangsor alsó harmadába tartozik, a tizennyolc évnél fiatalabbak 23,8%-a élt szegénységben. A gyermektelen háztartásokban élő személyek 17,7%-a volt szegény, a három- és többgyermekes háztartásokban élők között a szegények aránya 25% volt (KSH, 2017).

Szűrővizsgálatok

2014-ben egy 1000 fő bevonásával készült reprezentatív felmérésből kiderült, hogy a szűrővizsgálatok megítélése ugyan pozitív, de a részvételi arány alacsony. A válaszadók közel 50%-a szerint ezek a vizsgálatok életet menthetnek. Magyarországon a tüdőszűrés a leglátogatottabb szűrővizsgálat az összes közül. A válaszadók fele vett részt tüdőszűrésben az felmérést megelőző egy évben. Népszerű az általános laborvizsgálat és a koleszterinmérés is.

A kutatás eredményei alátámasztották, hogy a nők többet tesznek egészségük megőrzéséért, mint a férfiak, gyakrabban járnak szűrővizsgálatokra,

de az is igaz, hogy sem a nők, sem a férfiak nem járnak kellő rendszerességgel ellenőrzésre.

Általánosságban elmondható, hogy a szűrővizsgálatokon való részvételt az iskolai végzettség és a lakóhely településtípusa sem befolyásolja statisztikailag erőteljesen.

A társadalombiztosítás rendszere

Jelenleg a sürgősségi ellátás hazánkban mindenki részére ingyenes és bérmentes, legyen szó a prehospitalásról (mentő, ügyeletes orvos) vagy az életet veszélyeztető állapot elhárításáról (sürgős műtét, intenzív ellátás). A többi esetben az EU-s kék kártya (európai uniós egészségbiztosítási kártya) segítségével minden ellátásra ugyanúgy jogosult a páciens, mint saját hazájában. Amennyiben TAJ kártya nélkül történik velünk baleset, a mentő ellát (első ellátás ingyenes), de a kórházban már alá kell, ami szerint érvényes TAJ kártyánkat 3 héten belül bemutatjuk, vagy kifizetjük az ellátást.

Amennyiben nem diákok vagyunk, és nincs bejelentett munkánk, illetve nem tartozunk olyan csoportba, akinek jár az orvosi ellátás járulékfizetés nélkül is (pl. gyesen lévő, ápolási díjban részesülők, nevelőszülők stb.) akkor kell fizetni havonta egy összeget (7000 Ft)⁴, hogy érvényes maradjon a biztosítási jogviszonyunk,

⁴ 2019-es adat

így egészségügyi ellátásra jogosultak leszünk. Amennyiben magán egészségügyi ellátást veszünk igénybe, az ellátás történhet a TB számlájára, vagy mi fizetünk mindent, illetve a leggyakoribb e kettő keveréke, amikor a magán szolgáltatónak az OEP kifizeti a szolgáltatás után általa meghatározott összeget, mi pedig a fennmaradót.

Felhasznált irodalom:

<http://fogalomtar.eski.hu/index.php/Szakellátás>

[Letöltés ideje: 2015. április 28.]

<http://fogalomtar.eski.hu/index.php/Betegjogok>

[Letöltés ideje: 2015. április 28.]

Gyermekszegénység – alultápláltság. <http://www.tirek.hu/data/attachments/2014/11/27/gyermekehezes.pdf>

[Letöltés ideje: 2015. június 15.]

http://hvg.hu/plazs/20140528_Meg_mindig_kevesen_jarnak_rendszeresen_sz

[Letöltés ideje: 2015. június 15.]

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/hazteletszinv17.pdf>

[Letöltés ideje: 2019. augusztus 19.]

Világjáró Öv

Világjáró Öv

A Világjáró Öv

A brit Explorer Belt mintájára készítettük el, de különböző lépcsőkkel. A Világjáró Öv négy év próbáit takarja, amikor eredményesen megismered és bejárod a világot. Elsőként a magyar állam részeit, másodikként egy államhatárunkon túli, magyarlakta területet. Harmadikként egy szomszédos ország nem magyarok által lakott területét, és végül egy európai, nem szomszédos államot ismersz meg. Ha ezeket a próbákat kiállod, akkor megkapod azt a különleges övet, amit Világjáró Övnek hívunk. A négy rész együtt alkotja a Világjáró Övet, de ezek egymásra épülése inkább jelképes. Ez azt jelenti, hogy a négy részt tetszőleges sorrendben teljesítheted.

Mi a program teljesítésének folyamata?

A cserkészév elején, a próba megkezdése előtt bejelentetted a vezetődnél a szándékod. A cserkészév alatt felkészülsz utadra, amely egy 7-10 napos tábor a fentebbi területek valamelyikén. Ezt nyáron teljesíted, majd a tábor után négy hónapon belül írsz egy részletes beszámolót. Ezt elolvassa a vezetőd, és értékeli, hogy valóban alaposan megismerted-e az adott területet. A próba után fél éven belül meg kell osztanod szakmai tapasztalataid a vándorok közösségével.

A Világjáró Öv szintjeit teljesítve tarts egy kimerítő előadást a korosztályodnak, amelynek keretében a megismert világ és hazánk jellegzetességeit összeveted, megmutatod a hasonlóságokat, különbségeket, az elkerülendő problémákat és a magunk javára fordítandó példákat. Ezen felül a Világjáró Öv teljesítésénél többször szerepel az „Ismertesd meg...” kitétel.

Ez azt jelenti, hogy a vándorok közösségében alkalmat kell teremtened arra, hogy a próbapontban leírtakat a többiekkel megismertesd.

Ha teljesítetted a négy szint kötelező anyagát, és megszerezted a Világjáró Övet, befejezted a „vándoréletem”.

